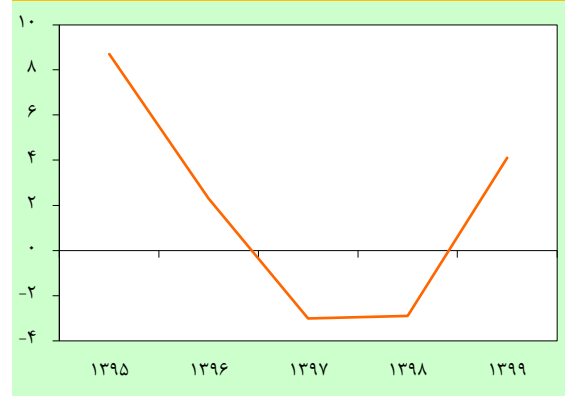

۲-۱- تولید ناخالص داخلی

در سال ۱۳۹۹ پس از دو دوره کاهش متوالی، تولید ناخالص داخلی با افزایش مواجه گردید. در این سال، تولید ناخالص داخلی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵) نسبت به سال ۱۳۹۸ با افزایش ۴/۱ درصدی همراه بود؛ با این حال، تحت تاثیر بهبود نسبی در عملکرد گروه‌های «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» و «صنایع و معادن»، تولید ناخالص داخلی بدون احتساب نفت و گاز در سال ۱۳۹۹ در مقایسه با سال قبل از آن رشدی معادل ۳/۶ درصد را به ثبت رساند.

نمودار ۲-۱- رشد تولید ناخالص داخلی (درصد) (۱۳۹۵=۱۰۰)

مروری بر عملکرد بخش‌های مختلف اقتصادی در سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که در این دوره، ارزش افزوده گروه‌های «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری»، «نفت و گاز»، «صنایع و معادن» و «خدمات» (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵) در مقایسه با سال ۱۳۹۸ به ترتیب معادل ۳/۲، ۹/۶، ۷/۳ و ۲/۲ درصد افزایش یافتند. در سال ۱۳۹۹، گروه‌های «کشاورزی، جنگلداری

و ماهیگیری»، «صنایع و معادن»، «نفت و گاز» و «خدمات» به ترتیب سهمی معادل ۱۲/۵، ۳۳/۳، ۳/۷ و ۵۰/۴ درصد از تولید ناخالص داخلی (به قیمت‌های جاری) را به خود اختصاص دادند. بررسی تحولات بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۹ نشان‌دهنده بهبود عملکرد تولید در هر سه گروه محصولات زراعی، باغی و دامی نسبت به سال ۱۳۹۸ می‌باشد که در نهایت منجر به رشد ۳/۲ درصدی ارزش افزوده گروه «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» نسبت به سال قبل از آن شده است. با وجود عملکرد مثبت این بخش در سال ۱۳۹۹، سهم ارزش افزوده گروه مذکور از تولید ناخالص داخلی از ۱۳/۸ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۱۲/۵ درصد در سال ۱۳۹۹ کاهش یافت.

جدول ۲-۱- عملکرد تولید ناخالص داخلی برحسب فعالیت‌های اقتصادی (درصد تغییر) (به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵)

	سال		
	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷
کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۳/۲	۹/۱	-۲/۳
نفت و گاز	۹/۶	-۳۶/۲	-۱۸/۴
صنایع و معادن	۷/۳	۱/۰	-۱/۸
خدمات	۲/۲	-۰/۳	۰/۱
تولید ناخالص داخلی	۴/۱	-۲/۹	-۳/۰
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۳/۶	۱/۱	-۰/۷

در گروه «صنایع و معادن»، با وجود تداوم فشار حداکثری ناشی از تحریم‌های همه‌جانبه و مشکلات ایجاد شده از این محل برای بنگاه‌های صنعتی و معدنی (نظیر افزایش هزینه‌های تولید و محدودیت در تامین مواد اولیه و کالاهای

واسطه‌ای مورد نیاز)، ارزش افزوده این گروه در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن با رشدی معادل ۷/۳ درصد همراه بود. ضمن آنکه سهم ارزش افزوده گروه «صنایع و معادن» از تولید ناخالص داخلی از ۲۸/۲ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۳۳/۳ درصد در سال ۱۳۹۹ رسید. تحولات زیرمجموعه گروه «صنایع و معادن» طی سال مورد گزارش نشان می‌دهد که در این دوره ارزش افزوده بخش‌های «صنعت»، «استخراج معدن»، «تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا» و «آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه» و «ساختمان» نسبت به سال ۱۳۹۸ از رشد مثبت برخوردار بوده است.

از میان بخش‌های اصلی زیرمجموعه گروه «صنایع و معادن»، در سال ۱۳۹۹ ارزش افزوده بخش «صنعت» نسبت به سال ۱۳۹۸ با رشد ۷/۲ درصدی همراه بود. در خصوص تحولات بخش «صنعت» می‌توان به رشد ۱۲/۲ درصدی شاخص کل تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی (با اختصاص سهم حدود ۷۰ درصد از ارزش افزوده بخش صنعت) در این سال نسبت به سال ۱۳۹۸ اشاره نمود که عمدتاً ناشی از رشد مثبت صنایع «تولید فلزات اساسی»، «مواد و محصولات شیمیایی»، «تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر» و «تولید مواد غذایی» بود. ارزش افزوده بخش «معدن» در سال ۱۳۹۹ در مقایسه با سال قبل از آن با افزایش ۱۴/۴ درصدی همراه بود که دلیل اصلی آن، رشد ارزش افزوده معادن در حال بهره‌برداری کشور به ویژه در زمینه استخراج سنگ آهن و سنگ مس بود.

همچنین، به واسطه افزایش تولید برق و تامین گاز در سال ۱۳۹۹، ارزش افزوده بخش «تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا» رشدی معادل ۵/۹ درصد را در مقایسه با سال ۱۳۹۸ تجربه کرد. ارزش افزوده بخش «آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه» نیز در این سال با رشد ۲/۶ درصدی روبه‌رو شد که عامل اصلی آن بهبود عملکرد تولید آب در مناطق شهری و روستایی بود.

در بخش «ساختمان» به رغم بهبود نسبی وضعیت شاخص‌های ساخت‌وساز بخش خصوصی در حوزه مسکن و رشد ۱۲/۹ درصدی ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های ثابت، ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی در این سال کاهش یافت ولی در مجموع طی سال ۱۳۹۹، ارزش افزوده این بخش نسبت به سال قبل از آن معادل ۷/۲ درصد افزایش یافت.

ارزش افزوده گروه «خدمات» که بیشترین سهم از تولید ناخالص داخلی (معادل ۵۰/۴ درصد) را در سال ۱۳۹۹ به خود اختصاص داده، در این سال با افزایش ۲/۲ واحد درصدی نسبت به سال قبل از آن مواجه گردید که عمدتاً ناشی از افزایش در عملکرد بخش‌های «اطلاعات و ارتباطات»، «عمده‌فروشی، خرده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت»، «فعالیت‌های املاک و مستغلات» و «فعالیت‌های مالی و بیمه» بود. در سال مورد گزارش، ارزش افزوده بخش‌های «حمل‌ونقل و انبارداری»، «فعالیت‌های مربوط به تامین جا و غذا»، «فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی»، «فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی»، «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی»، «آموزش» و «بهداشت و مددکاری اجتماعی» عمدتاً به واسطه شیوع بیماری کرونا، نسبت به سال ۱۳۹۸ کاهش یافتند. با توجه به مثبت بودن رشد سایر بخش‌های این گروه در نهایت ارزش افزوده گروه خدمات طی سال ۱۳۹۹ با افزایش ۲/۲ درصدی مواجه گردید.

ارزش افزوده گروه «نفت و گاز» که در سال ۱۳۹۸ به دنبال خروج دولت آمریکا از برجام و مشکلات پیش آمده در زمینه صادرات نفت کشور و همچنین عدم تمدید معافیت خرید نفت ایران در اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۸، نسبت به سال قبل از آن با کاهشی معادل ۳۶/۲ درصدی مواجه گردیده بود، در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ معادل ۹/۶ درصد افزایش پیدا کرد. با این حال، سهم ارزش افزوده گروه «نفت و گاز» از تولید ناخالص داخلی از ۶/۳ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۳/۷ درصد در سال ۱۳۹۹ کاهش یافت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۹

در بخش «ماشین‌آلات» در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ با افزایش ۳/۵ درصدی همراه بود. در بخش «ساختمان» با توجه به بهبود سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های مناطق شهری و روستایی، به‌رغم افت فعالیت‌های عمرانی دولت و شرکت‌های دولتی، در نهایت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در این بخش طی سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن با افزایش ۳/۸ درصدی مواجه گردید.

در سال مورد بررسی، واردات کالاها و خدمات نسبت به سال ۱۳۹۸ به میزان ۲۹/۷ درصد کاهش یافت. همچنین در سال ۱۳۹۹، صادرات کالاها و خدمات به‌دلیل کاهش صادرات غیرنفتی معادل ۱۲/۸ درصد نسبت به سال ۱۳۹۸ تقلیل یافت.

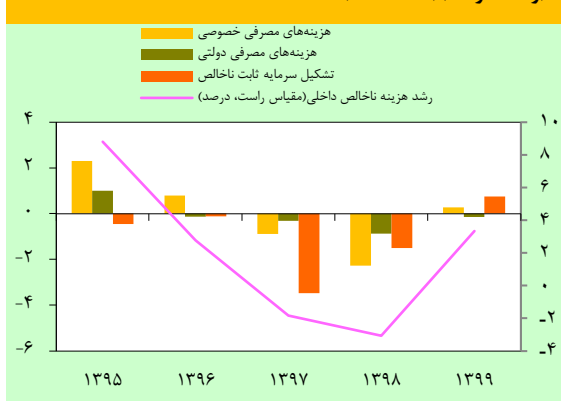
جدول ۲-۲- عملکرد هزینه ناخالص داخلی

(به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵) (درصد تغییر)

سال	سال			
	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	
۰/۵	-۴/۷	-۱/۸	هزینه‌های مصرفی خصوصی	
-۰/۹	-۵/۶	-۲/۰	هزینه‌های مصرفی دولتی	
۳/۲	-۶/۶	-۱۵/۸	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	
۳/۳	-۳/۱	-۱/۸	هزینه ناخالص داخلی	
۳/۴	-۱۰/۶	-۸/۸	درآمد ملی	

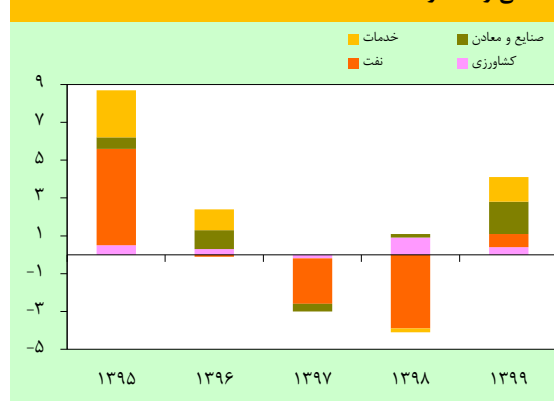
نمودار ۲-۳- سهم اقلام هزینه در رشد هزینه ناخالص داخلی

(واحد درصد) (۱۳۹۵=۱۰۰)

نمودار ۲-۲- سهم بخش‌های اقتصادی در رشد تولید ناخالص داخلی

(واحد درصد) (۱۳۹۵=۱۰۰)

۲-۲- هزینه ناخالص داخلی

در سال ۱۳۹۹، هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ معادل ۳/۳ درصد نسبت به سال قبل از آن افزایش یافت. بررسی مولفه‌های تشکیل‌دهنده هزینه ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۹ نشان‌دهنده افزایش هزینه‌های مصرفی در بخش خصوصی و افت هزینه‌های بخش عمومی در مقایسه با سال ۱۳۹۸ است.

در سال مورد گزارش، «هزینه‌های مصرفی خصوصی» که عمدتاً شامل هزینه‌های مصرف نهایی خانوارها است و بر مبنای نتایج برآورد بودجه خانوار، رشد جمعیت و نرخ تورم محاسبه می‌شود، نسبت به سال قبل از آن ۰/۵ درصد افزایش یافت. همچنین، در این سال هزینه‌های مصرفی دولتی در وزارتخانه‌ها و موسسات وابسته، شهرداری‌ها و سازمان تامین اجتماعی بر مبنای رشد تعداد کارکنان و پرداخت اعتبارات هزینه‌ای دولت در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۹۸ معادل ۰/۹ درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۹۹، «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» نسبت به سال قبل از آن معادل ۳/۲ درصد افزایش یافت. در این میان، به‌واسطه تقویت سرمایه‌گذاری در هر دو بخش کالاهای سرمایه‌ای تولید داخل و وارداتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص